

The background of the cover is a painting depicting a large crowd of people in 19th-century clothing. On the left, a large flag with a red field and a white cross is visible. The crowd is dense, with many individuals looking towards the right. The style is impressionistic, with visible brushstrokes and a focus on light and color.

Sange fra grænselandet

Musica Ficta
Bo Holten

Sange fra grænselandet

Musica Ficta

Bo Holten, dirigent

[1]	Jeg ser de bøgelyse øer (Thorvald Aagaard/L.C. Nielsen)	1 : 57
[2]	Slumrer sødt i Slesvigs jord (J.P.E. Hartmann/H.P. Holst)	3 : 06
[3]	Bladet i bogen sig vender (Harald Balslev/N.F.S. Grundtvig)	0 : 58
[4]	Det haver så nyligen regnet (Folkemelodi/J. Ottosen)	3 : 00
[5]	Min pige er så lys som rav (Carl Nielsen/Helge Rode)	2 : 00
[6]	Tæt på stedet (Bo Gunge)	2 : 26
[7]	Hver dag en ny dag (Marianne Søgaard/Pia Juul)	3 : 24
[8]	I Danmark er jeg født (Poul Schierbeck/H.C. Andersen)	3 : 27
[9]	Om Danemarks kvide (Folkemelodi/N.F.S. Grundtvig)	2 : 45
[10]	Det lyder som et eventyr (Thomas Laub/Henrik Pontoppidan)	1 : 56
[11]	Det var en sommermorgen (Peter Heise/N.F.S. Grundtvig)	3 : 15
[12]	Der står et træ i Slesvigs jord (Poul Schierbeck/Poul Sørensen)	1 : 31
[13]	Cykletur (Bo Holten/Jens Rosendal)	1 : 19
[14]	Studedriveren (Bo Holten/Jens Rosendal)	2 : 54

[15]	Solen, vinden, regnen og drengen (Bo Holten/Jens Rosendal)	1 : 26
[16]	Påskeklodden kimer mildt (Færøsk folkemelodi/Carl Ploug)	1 : 54
[17]	For en fremmed barskt og fattigt (Ernst A. Kiørboe/A. Egeberg Jensen)	2 : 06
[18]	Som en rejselysten flåde (Carl Nielsen/Helge Rode)	3 : 58
[19]	Venner, ser på Danmarks kort (N.K. Madsen-Stensgaard/Chr. Richardt)	2 : 49
[20]	Madeleine (Han gik nå o pløje) (Thorvald Aagaard/Martin N. Hansen)	2 : 25
[21]	Minderne (Haakon Elmer)	2 : 12
[22]	Du skønne land (Henrik Rung/Edvard Lembecke)	2 : 15
[23]	Ja, landet er lidet (Oluf Ring/M.P. Ejerslev)	1 : 47
[24]	Dengang jeg drog af sted (Emil Hornemann/Peter Faber)	2 : 57

Total 57 : 47

Arrangeret af Bo Holten undtagen [1] [8] [18] [21], der synges i komponisternes egne arrangementer .

Dacapo Records is supported by the **DANISH ARTS FOUNDATION**

Sange fra grænselandet

Af Jens Cornelius

Hvor Jylland møder Tyskland finder man et grænseland, der i over tusind år har fungeret som overgang og mødested, men også som stridspunkt. Til tider har grænsen været nærmest usynlig, og andre gange har den været genstand for krig. Men i grænselandet har der altid været en levende sammenblanding af danskere og tyskere, der har levet dør om dør på begge sider af grænsen.

I konfliktfulde tider har fjendebillederne taget over, ikke mindst i Danmark. Sådan var det i 1340, da den danske væbner Niels Ebbesen dræbte “den kullede greve”, grev Gert fra Holsten, der havde taget hele Jylland i pant. Drabet førte til en genforening af hele Danmark under kong Valdemar Atterdag.

500-året for det vendepunkt fejrede man i Danmark i 1840, og Grundtvig skrev heltekvadet **Om Danemarks kvide** [9], hvor han satte nye vers til en gammel folkesang.

Fra middelalderen og indtil 1864 inkluderede den danske stat også de sydlige hertugdømmer Slesvig og Holsten med en blandet tysk/dansk befolkning. Situationen blev kompliceret af, at rollen som hertug blev udfyldt af den samme regent, der var konge af Danmark. Da den demokratiske revolution i 1840'erne bevægede sig gennem Europa, ønskede de tysksindede i hertugdømmerne at løsrive Slesvig fra Danmark og indlemme det i det tyske forbund sammen med Holsten. I København ville liberale kræfter derimod opløse helstaten og gøre Slesvig (Sønderjylland) til en del af selve Kongeriget Danmark. Striden førte til de to slesvigske krige i 1848-50 og i 1864.

På krigens første dag i 1848 sejrede den danske hær i slaget

ved Bov, og jubelen i Danmark ville ingen ende tage. **Den gang jeg drog afsted** [24] udkom dagen efter slaget og bredte sig som en løbeild i Danmark. Emil Hornemans fængende marchmelodi og Peter Fabers vittige, flabede tekst om den tapre danske landsoldat gjorde sangen til 1800-tallets mest populære i Danmark. Men krigen var først begyndt, og få uger senere vandt hertugdømmerne, med støtte fra Preussen, en knusende sejr påskedag i slaget ved Slesvig. Carl Ploug skrev **Påskeklodden kimer mildt** [16] som sørgehymne for de faldne danske soldater, der havde måtte trække sig fra vikingetidens stærkt symboliske grænsemur Dannevirke. Ploug digtede i folkevisestil til en færøsk folkemelodi, der understregede det historiske ved opgøret.

Krigen fortsatte til 1850, og et af de sidste og mest afgørende slag var på Isted Hede i 1850, det største slag, der hidtil var udkæmpet

i Norden. Peter Heise og Grundtvig skrev den stærke hymne **Det var en sommermorgen** [11] om Isted-slagets dyrekøbt danske sejr, hvor soldaterne sammenlignes med sagnomspundne vikingehelte.

Da krigen endelig var forbi, blev der arrangeret en mindekoncert i København ved Rosenborg Slot, hvor man for første gang hørte **Slumrer sødt i Slesvigs jord** [2], en hyldelse til soldatens død på slagmarken. Melodien var af J.P.E. Hartmann, det officielle Danmarks førende komponist på den tid.

Nationalfølelsen i Danmark var nu blusset op til et hidtil ukendt højt niveau. I fædrelandssangen **I Danmark er jeg født** [8], skrevet lige efter Treårskrigen, beskriver H.C. Andersen “bøgens fædreland” og det danske sprog, der er så elsket af sin befolkning. Sangen har fået flere melodier gennem tiden – melodien af Poul Schierbeck er den mest udbredte og bedst egnede til fællessang.

Grænsestriden var dog på ingen måde afgjort, kun havnet i en status quo. Til gengæld var opmærksomheden på Sønderjylland steget kraftigt og kampgejsten ligeså. I den lokalpatriotiske slagsang **Du skønne land** [23] fortæller Edvard Lembcke om danskernes tætte bånd til Sønderjylland, der viste sig stærkere end tyskernes “magt og list”. Sangen truer med, at Danmark ikke vil være bange for at tage kampen op igen!

I 1864 blev krigen da også genoptaget, og med Slesvig-Holsten støttet af preussiske og østrigske tropper endte opgøret i et totalt nederlag til Danmark. De velstående hertugdømmer, og med dem også 40% af den danske stats befolkning, overgik til Preussen.

Danmark var nu mindre, end det nogensinde havde været, og blev tvunget til at omdefinere sig selv. Nu blev sproget afgørende for den nationale identitet, og også Danmarks natur og kulturminder

blev gransket som nationale symboler. Danmarkskortet med landets nye, lille areal måtte studeres på ny. Teksten til **Venner, ser på Danmarks kort** [19] er uddrag fra en hel bog fra 1889, hvor Christian Richardt gennemgår landkortet over Danmark – inklusive besiddelserne Grønland, Island og De Vestindiske Øer – og slutter ved Sønderjylland. Han bestrider grænsen fra 1864, for historien, befolkningen og sproget viser, at området syd for grænsen er dansk og vil blive det igen.

Digteren L.C. Nielsen valgte i 1901 at tage afsked med 1800-tallets nederlag og byde det nye århundrede velkommen med den optimistiske **Jeg ser de bøgelyse øer** [1], som pointerer, at det er folkeslaget og fædrelandskærligheden, der afgør grænserne for en nation. De tanker ændrede dog ikke på, at titusindvis af danskere var havnet i et fremmed land, hvor man så strengt på minoriteter. De dansksindede forsøgte at

opretholde deres identitet, bl.a. ved hjælp af fællessang og folkemøder, og sønderjydernes protestsang over dem alle blev **Det haver så nyligen regnet** [4], en gammel folkesang, der i 1890 fik ny tekst af historielæreren Johan Ottosen. Sangen fortæller eksplicit om at holde ud og ruste sig til kamp, så Sønderjylland skal blive dansk igen. Da dansksindede sangstævner og sangbøger blev forbudt i Slesvig, kunne det danske mindretal synge den upolitiske variant af folkevisen i stedet for – og tænke sig til resten.

Under 1. Verdenskrig 1914-18 var Danmark neutralt, men over 6.000 sønderjyder syd for grænsen mistede livet i påtvungen krigstjeneste for Tyskland. Dialektvisen **Madeleine (Han gik nå o pløje)** [20] fortæller stilfærdigt om en sønderjysk bonde, der overlevede tiden som tysk soldat, men ikke kan slippe krigen – heller ikke den franske pige, han fik et glimt af i en krigsfangelejr.

Tysklands nederlag i Verdenskrigen ledte til nyt håb om en dansk genforening med Sønderjylland. **Det lyder som et eventyr** [10] har vers af den danske nobelpristager Henrik Pontoppidan, den fremragende romanforfatter, som her i et af sine sjældne digte sætter ord på forventningen om, at krigsafslutningen vil virkeliggøre den drøm, som i mere end et halvt århundrede havde virket så fjern.

En folkeafstemning i grænselandet skulle afgøre sagen, og afgørelsen i 1920 var klar: Den nordligste del af Slesvig havde klart dansk befolkningsflertal og blev atter dansk. Sydslesvig og Holsten, hvor der var et flertal af tysksindede, blev tysk. Folket havde demokratisk valgt den grænse, der stadig gælder i dag. “Genforeningen” har siden været den danske betegnelse for grænsedragningen, selv om grænsen aldrig tidligere havde ligget netop dér, hvor den blev lagt i 1920.

Den store nationale begivenhed blev fejret med kolossal glæde i Danmark. Over hele landet rejste man genforeningssten, som stadig kan ses, ofte med indhuggede verslinjer fra f.eks. Grundtvigs **Bladet i bogen sig vender** [3] med dens korte vers om, at Gud holder hånden over Danmark. Og sønderjyderne fik deres egen “nationalsang” med **For en fremmed barskt og fattigt** [17], skrevet af gymnasielærerne A. Egebjerg Jensen og Ernst A. Kiørboe, en hyldest til Sønderjylland, hvis historie og natur elskes højest af dets egne børn.

I 1921 opførte man, let forsinket, en officiel festforestilling på Det Kongelige Teater. Stykket hed *Moderen* og var skrevet i eventyrstil af digteren Helge Rode, mens Carl Nielsen komponerede musikken. I stykket skal kongens skjald forsøge at finde de danskere, som landet kan bygge en ny fremtid på. Hans store tro til landet og dets folk

kommer til udtryk i kærlighedserklæringen til den stærke og smukke danske kvinde **Min pige er så lys som rav** [5]. Den gennemgående sang i *Moderen* er den stolte, hymniske **Som en rejselysten flåde** [18], der beskriver Danmarks mange øer som en flåde af skibe, parate til at sejle ud i verden med historien som ballast.

Grænsen har ligget fast siden 1920. **Ja, landet er lidet** [23] fra 1937 minder om de store danske ofre, der skulle til for at få Sønderjylland tilbage. Den tyske besættelse af Danmark under 2. Verdenskrig, 1940-45, kom ikke til at ændre på det, men besættelsen mindede om, at freden aldrig kan tages for givet. Poul Sørensens digt **Der står et træ i Slesvigs jord** [12] fra 1947 beder om en rolig fremtid for Sønderjylland, mens **Minderne** [21] fra samme år er skrevet til den årlige kransenedlæggelse for de faldne danskere i slaget ved Isted.

Grænselandet er i dag en harmonisk og fascinerende dobbeltkultur, hvor de nationale mindretal på begge sider af grænsen har egne skoler, aviser og politiske partier, men hvor tosprogethed samtidig er vidt udbredt. Sameksistensen er også internationalt set forbilledlig. Historien gennemsyrrer området, mens livet leves i nutiden, og Sønderjylland får stadig nye kærlighedserklæringer i sang og musik. Dirigenten og komponisten Bo Holten skrev i 1993 *Sønderjysk sommersymfoni*, et værk for kor, solister og orkester i ånden fra Carl Nielsens hyldest til sin egen landsdel, *Fynsk forår* (1921). Teksterne hos Holten er af den sønderjyske Jens Rosendal, der takket være sine mange sangtekster er blevet en af Danmarks mest populære digtere. Tre af solosangene fra *Sønderjysk sommersymfoni* arrangerede Holten i 1995 for kor a cappella: **Cykletur** [13], **Studedriveren** [14] og **Solen, vinden, regnen og drengen** [15].

Komponisten Bo Gunge fra Ribe lige nord for 1864-grænsen har skrevet tekst og musik til **Tæt på stedet** [6], en sang om fred og fællesskab i både det store og det små. Sangen indgår i Gunges opera, *Grænsemageren*, komponeret til genforeningsfejringen i 2020. **Hver dag en ny dag** [9] med ord af Pia Juul er skrevet specielt til genforeningsjubilæet på bestilling af Grænseforeningen. Det er en sang om at holde fast i forbindelser og åbne grænser. 100 år efter Genforeningen er sang og poesi stadig en stærk, blid kraft i grænselandet.



Musica Ficta & Bo Holten

Vokalensemblet **Musica Ficta** blev dannet i 1996 af komponisten og dirigenten Bo Holten. Her har han realiseret sin vision om et fleksibelt og projektorienteret vokalensemble, hvor den virtuose ensemble-

sang i alle dens afskygninger står i centrum.

Musica Ficta favner et meget bredt repertoire. Ensembles speciale er musikken fra middelalder og renæssance. Komponisterne skrev

dengang ikke deres store værker for symfoniorkestre, men for den menneskelige stemme, og Bo Holten – Musica Fictas kunstneriske leder og dirigent – er blandt verdens førende inden for dette felt.

For Musica Ficta er arbejdet med den danske sangskat desuden en central del af ensembles virksomhed. Indspilningerne med danske sange har gjort Musica Ficta til et af Danmarks bedst sælgende klassiske vokalensembler, og ensemblet turnerer hvert år landet rundt for at udbrede og fastholde kendskabet til både de kendte og mindre kendte egne af den danske sangskat.

Med Bo Holtens dybtgående kendskab til den europæiske musik- og kulturhistorie bliver alle koncerter gennemført i et særligt tematisk perspektiv. Koncerterne kan således fokusere på en bestemt komponist, en epoke eller en historisk begivenhed, og publikum får altid en grun-

dig indføring i musikken historiske og kulturelle rammer.
www.ficta.dk

Bo Holten er anerkendt både som dirigent og komponist. I 1979 stiftede han Ars Nova, som han dirigerede frem til 1996. Herefter stiftede han Musica Ficta, som han har dirigeret lige siden. Bo Holten har været internationalt virksom som kordirigent ved blandt andre BBC Singers, Det Svenske Radiokor, Nederlands Kamor, Det Flamske Radiokor og National Choir of Ireland.

Gennem de sidste 30 år har Bo Holten været en drivende kraft i den internationale bevægelse for tidlig musik. Hans arbejde med vokalpolyfoni har været banebrydende på dette område i Norden, og han har bragt mange polyfone mesterværker til førsteopførelser i moderne tid.

Som orkesterdirigent har Bo Holten arbejdet med en lang

række ensembler og orkestre i Skandinavien og i udlandet, ofte med oratorier, tidlig og ny musik. Han arbejder regelmæssigt med de danske symfoniorkestre, og hans to Frederick Delius-indspilninger med Aarhus Symfoniorkester fik begge en fornem international modtagelse (blandt andet udvalgt som *Editors Choice* i Gramophone og *Record of the month* i Classical CD). I årenes løb har Bo Holten dirigeret mere end 175 uopførelser af orkester- og korværker.

Bo Holten har desuden beklædt en lang række tillidsposter i musiklivet: Medlem af Statens Musikråd 1979-83, formand for tonekunstudvalget i Statens Kunstfond, medlem af Kulturministeriets produktionspulje og formand for "Forum for tidlig musik".



Alfred V. Jensen (1891-1981):

Christian X til hest ved Genforeningen 1920. Kong Christian X's ridt over den gamle grænse ved Taps og ind i Sønderjylland den 10. juli 1920.

Jeg ser de bøgelyse øer
Melodi: Thorvald Aagaard, 1931
Tekst: L.C. Nielsen, 1901

- [1] Jeg ser de bøgelyse øer
ud over havet spredt
så skært og skønt i solen,
som aldrig jeg har set.
Jeg véd det, som de ligger dér,
så er der kun så kort
fra grænse og til grænse.
Men dette land er vort.

Jeg ser de slægter, som gik hen,
mens hundredåret skred,
som vandt på Kongedybet,
som under Dybbøl led;
de elsked ungt, de drømte langt,
de så kun alt for kort,
men frem af dem stod folket.
Og dette folk er vort.

Og derfor bøje vi vort sind,
hvor vi i verden går,
med længsel mod de strømme,
som disse kyster når;

og derfor samle vi hvert navn,
som steg af folkets jord,
i dem vor fortid leved,
af dem vor fremtid gror.

Slumrer sødt i Slesvigs jord
Melodi: J.P.E. Hartmann, 1850
Tekst: H.P. Holst, 1850

- [2] Slumrer sødt i Slesvigs jord!
dyrekøbt den blev ved eder,
sommeren sit blomsterflor
over eders grave breder!
Mindet flyver som en fugl
hen til Slesvigs grønne vange,
synger dér fra gravens skjul
ensomt sine simple sange,
ensomt sine simple sange.

Ensomt – thi de brustne blik
ingen kærlig hånd har lukket,
ingen ven jert håndtryk fik,
ingen hørte afskedssukket.
Men for Danmark sukket lød,
for dets fremtid, for dets lykke,

hvil da sødt i jordens skød,
hvil da sødt i gravens skygge,
hvil da sødt i gravens skygge!

Mindets fugl nu søge vil
tit til eder hen, I kære!
I, som med begejstrings ild
stred og faldt for Danmarks ære!
Ser da lønnen for jert mod:
Slesvigs land er atter vundet!
blodet binder, – med jert blod
har I det for evig bundet,
har I det for evig bundet!

Skøn er døden, som I fik,
ingen skønnere der findes,
derfor vil med våde blik
heller ej vi eder mindes;
men hvor danske hjerter slå,
og hvor danske toner klinge,
skal med stolthed store, små
fædrelandets tak jer bringe,
fædrelandets tak jer bringe!

Bladet i bogen sig vender
Melodi: Harald Balslev, 1926
Tekst: N.F.S. Grundtvig, 1853

- [3] Bladet i bogen sig vender
let, som man ser,
under veløvede hænder,
let som en fjer.

Bladet i skoven sig vender
lettere dog
end for veløvede hænder,
bladet i bog.

Bladet i verden sig vender,
som lykkespil,
under usynlige hænder,
som Gud det vil.

Bladet, som Herren det ville,
vendte sig tit,
når det gik Danemark ilde,
vendte sig blidt.

Det haver så nyligen regnet
Folkemelodi
Tekst: Johan Ottosen, 1890

- [4] Det haver så nyligen regnet,
det har stormet og pisket i vor lund.
Frø af ugræs er føget over hegnet,
åg på nakke og lås for vor mund.
Årets løb har sin lov,
der blev lyst i vor skov,
ak, hvor kort, indtil alt er stormens
rov.

Det har regnet – men regnen
gav grøde,
det har stormet – men stormen
gjorde stærk.
Som de tro'de, at skoven alt var øde,
så de vårkraftens spirende værk.
For de gamle, som faldt,
er der ny overalt,
de vil møde, hver gang der bliver
kaldt.

Og de tro'de, at hjertebånd kan
briste,

og de tro'de, at glemmes kan vor ret!
De skal vide, de aldrig ser de sidste,
de skal vide, at ingen bliver træt.
Thi som årene randt,
sås det: båndene bandt,
kræfter fødtes for kræfterne, som
svandt.

De kan spærre med farver og
med pæle,
de kan lokke med løfter og
med løn, –
fælles sprog giver vore tanker mæle,
fælles vilje gør kampdagen skøn.
Nye stridsmænd skal der,
nye stridsmænd skal her
slutte kreds om den fane, vi har kær.

Ja – det haver så nyligen regnet,
og de træer de drypper endnu,
mangen eg er for uvejret segnet,
men endda er vi frejdige i hu;
viger ej ud af spor,
for vi kender det ord:
Det har slet ingen hast for den,
som tror.

Min pige er så lys som rav
Melodi: Carl Nielsen, 1920
Tekst: Helge Rode, 1920

- [5] Min pige er så lys som rav
og Danmarks gyldne hvede,
og blikket er så blåt som hav,
når himmel er dernede.
Prinsesse Tove af Danmark.

Min piges smil er sol i maj
og sang fra lærkestruber,
og smilehulet viser vej
til sindets gyldne gruber –
Prinsesse Tove af Danmark.

Min pige kan vel være hård
mod dem, hun ilde lider,
da har hun ord, som hidsigt slår
og lidt for hidsigt bider.
Prinsesse Tove af Danmark.

Det smilehul går bag en sky,
og farligt øjet gråner;
men smilet bryder frem på ny,

og blikkets bølger blåner.
Prinsesse Tove af Danmark.

Thi ser jeg i de øjne ind,
de bliver vege, varme.
Da hviler jeg i hendes sind
som i to bløde arme.
Prinsesse Tove af Danmark.

Tæt på stedet
Melodi og tekst: Bo Gunge, 2018

- [6] Tæt på stedet, hvor min
tanke strømmer fra
har min hjerne lissom en lille kilde
som kan bringes til at vokse
som kan tørre ud og dø.
Men med dig springer kilden
glad som frø.

Og en tanke formes
– føder nye ord
som kan deles imellem os og andre
opformeres til en stemning
en fornyet energi;

Give kilden terræn at
løbe i.

Men min kilde, den kan
også løbe løbsk
og min tanke kan fare rundt i blinde
bli' til vrede, gå viralt og
bli' til had at deles om.
Jeg går ensom herfra lissom
jeg kom.

Lad os nænsomt blæse
hadet væk herfra
nære kilden til livgivende tanker
dele glæden ved at arbejde,
at virke for en sag:
At i morgen bli'r bedre
end i dag.

Som en del af alt det
levende der er
vil vi skabe et liv at tage del i
vi vil dele det med andre
tænke vi og ikke jeg.
Udelt er kun min kærlighed
til dig.

Hver dag en ny dag

Melodi: Marianne Søgaard, 2020

Tekst: Pia Juul, 2020

7 Hver dag en ny dag, hver dag en
gave.
Se dig omkring.
Vil du dele din blomstrende have
med andre eller slå ring
om dig selv og dit liv og din verden?
Vil du åbne eller lukke,
vil du slukke håbet
eller slå bro?

Vil du slå broer, åbner du døre?
Går du din vej?
Mon du ønsker at du kunne sløre
at du er bange og fej?
Tør du vise dit sandeste ansigt?
Vil du smile eller sukke,
vil du slukke håbet
eller slå bro?

Hesten ser hvid ud, hvad er dens
farve?
Hvem ved besked?

Din historie skal børnene arve
og give til næste led?
Du må forme historien forsigtigt
Vil du knejse eller bukke,
Vil du hugge håbet
ind i en sten?

Den du har savnet, kommer tilbage,
kysser dig blidt.
Dette kys vil få bugt med din klage,
så rust dig – fjern dit stakit.
Sæt din grænse men hold døren
åben.
Du kan åbne, du kan lukke.
Du kan hugge håbet
ind i en sten.

I Danmark er jeg født

Melodi: Poul Schierbeck, 1850

Tekst: H.C. Andersen, 1850

8 I Danmark er jeg født, dér har jeg
hjemme,
dér har jeg rod, derfra min verden
går;
du danske sprog, du er min moders
stemme,
så sødt velsignet du mit hjerte når.
Du danske, friske strand,
hvor oldtids kæmpegrave
står mellem æblegård og humle-
have.
Dig elsker jeg! – Danmark, mit
fædreland!

Hvor reder sommeren vel blomster-
sengen
mer rigt end her ned til den åbne
strand?
Hvor står fuldmånen over kløver-
engen
så dejligt som i bøgens fædreland?
Du danske, friske strand,

hvor Dannebrogen vajer –
Gud gav os den – Gud giv den
bedste sejer! –
Dig elsker jeg! – Danmark, mit
fædreland!

Du land, hvor jeg blev født, hvor jeg
har hjemme,
hvor jeg har rod, hvorfra min verden
går,
hvor sproget er min moders bløde
stemme
og som en sød musik mit hjerte når.
Du danske, friske strand,
med vilde svaners rede,
I grønne øer, mit hjertes hjem her-
nede!
Dig elsker jeg! – Danmark, mit
fædreland!

Om Danemarks kvide
Folkemelodi
Tekst: N.F.S. Grundtvig, 1839

9 Om Danemarks kvide der lød en
sang
så sørgelig:
Der var ingen konning i Danevang,
men borgerkrig.
Dansken var fredløs i skov og på
hede,
herrer vi havde af himmelens vrede,
for tyskerne reves om Danmark.

Det voldte en konning så svigefuld
som skum på vand,
det voldte to grever af jættekuld
i Holsterland,
mange om skylden og flere om
skaden,
fjenden på borgen og falskhed på
gaden,
da tyskerne reves om Danmark.

Grev Gert var en kæmpe, en hals
fuld hård,
som stål og jern,
og krigsmænd der strømmede til
hans gård
fra nær og fjern.
Alting han voved for lidet at vinde,
spared som nælden ej ven eller
fjende,
og tyskerne reves om Danmark.

Med tyskere vrede i tusindtal,
i kammen kry,
den kullede greve drog ind med bral
i Randers by.
Ilde han tured, og værre det tegned,
kvinderne bæved, og børnene
blegned,
for tyskerne reves om Danmark.

Forgangen er siden fem hundred år
i lyst og nød,
end Danebrog vajer, og Danmark
står
i aften rød.
Kappes nu, alle småfugle i lunden!

nu er til sang om Niels Ebbesen
stunden.
Lad tyskerne græde for Danmark!

Det lyder som et eventyr
Melodi: Thomas Laub, 1919
Tekst: Henrik Pontoppidan, 1918

10 Det lyder som et eventyr,
et sagn fra gamle dage:
en røvet datter, dybt begrædt,
er kommen frelst tilbage!

Det sker, hvad som et drømmesyn
har strålet for vor tanke!
til sommer vajer Dannebrog
igen på Dybbøl Banke!

Hvad knap vi turde hviske om
i krogen mellem venner
forkyndes nu på dansk og tysk
som løfteord af frænder.

Velkommen hjem til moders hus,
vor søster, hjertenskære!

Så bleg du blev i kæmpens favn
i striden for din ære!

Du sad i bolt og fangejern
til spot for vilde drenge.
Seks tusind unge sønners liv
var dine løsepenge!

Du kommer klædt i hvidt og rødt
og smiler os i møde.
Hil dig, vor moders øjsten,
i nytids morgenrøde!

Det var en sommermorgen
Melodi: Peter Heise, 1864
Tekst: N.F.S. Grundtvig, 1850

- [11] Det var en sommermorgen,
endnu før det blev dag,
da yppedes på heden
et Holger-Danske-slag;
da sol stod op i øster,
den næppe var at se,
og alle fuglerøster,
i struben kvaltes de.

Det var på Isted Hede
og så i Øvre-Stolk,
for gamle Danmarks ære
da stred det danske folk,
ja, for den danske tunge
og for det danske land
stred heltene de unge
som gamle Hildetand.

Dér faldt den gamle nordmand,
den djærve Schleppegrell,
han regned mer ej kugler,
end hagl det hårde fjeld!
Dér faldt den bolde Læssøe
i helte-manddoms-år,
og for den danske løve
det var et hjertesår.

Guds fred med vore døde
i Danmarks rosengård!
Guds fred med dem, som bløde
af dybe hjertesår!
vor kærlighed med alle,
de store og de små,
som ville stå og falde
med løven askegrå!

Og hver gang Danmark græder
guldtårer med guldklang,
og hver gang øjet perler
ved liflig vemodssang,
da hvælte rosentelte
dem selv ved havets bred,
hvor Danmarks julihelte
fik deres lejested.

Der står et træ i Slesvigs jord
Melodi: Poul Schierbeck, 1947
Tekst: Poul Sørensen, 1947

- [12] Der står et træ i Slesvigs jord, det
stod i stampe lange vintre.
Men sommergrønt igen det gror
med nye skud fra kærnsens indre.
Det har den tro på sejr til slut, som
alt, der er i vækst, må dele:
Hvad gammel vanrøgt har forbrudt,
skal livets friske kræfter hele.

Det vokser på sit eget sted, det lod
sig ikke kunstigt dyrke.

Det trænger kun til voksefred, så
står det støt ved egen styrke.
Det henter kraft fra hjemmets jord til
nye kim, som endnu sover.
De dybe rødder går mod Nord, og
de skal aldrig hugges over.

Cykletur
Musik: Bo Holten, 1993
Tekst: Jens Rosendal, 1993

- [13] Vestenvinden over land
hår og frakke blafrer.
Cykletur på må og få
en sommerdag i juli.

Huse, gårde rundt omkring
eller klynger af dem.
Dannebrog i vestenvind
som et signal for landet.

Skilte med kartofler, kål,
sunde gulerødder,
æg af ægte skrabehejns,
og spurve midt på vejen.

Cyklesti langs fjord og bæk
læ bag høje bakker
folk som soler sig og ler
imens de drikker kaffe.

Snoet vej og altid nyt
dukker frem bag svinget
op og ned og ned og op
her østerpå i landet.

Vestpå er det seje træk
når jeg skal tilbage.
Hav og himmeltyser op
i dag som alle dage.

Studedriveren

Musik: Bo Holten, 1993
Tekst: Jens Rosendal, 1993

- [14] Se, her er sønderjydens land
så langt som jeg nu øjne kan.
Her er mer rigdom end jeg så
hvor jeg har lært at stå og gå.

Kom hoveder afsted,
afsted mod aftenfred.
Hohøj, hohøj er vejen drøj i
middagssol, i blæst og regn
langs brombærkrat og tjørnehegn,
fra toldsted der til toldsted her
som linder pungens svinelæ'r.
Hver hertug ved hvad han vil ha',
hver krovært ta'r hvad han vil ta'.

Se markedsby ved markedsby
med kro og kirkespir mod sky.
Og gård ved gård er lagt på rad
og altid lugt af middagsmad.

Kom hoveder afsted, ...

Der vesterud ved digets rand
går aftensolen snart i brand
og bonden står på varfens top
og tæller sine stude op.

Kom hoveder afsted, ...

Solen, vinden, regnen og drengen
Musik: Bo Holten, 1993
Tekst: Jens Rosendal, 1993

- [15] Grib! skinner solen og kaster sig
varm
ned imod marker og strande.
Grib! glimter solen hvor bølgerne
går.

Grib! alle have og lande.

Fang! suser vinden og flagrer dit hår,
kysser din mund og på kinder.
Fang! blæser blæsten og blæser
mod alt.
Fang! førend blæsten forsvinder.

Tag! drypper regnen og rammer så
blødt
mennesker, græsset og jorden.
Tag! falder regnen og fylder med liv.
Tag! – og drev væk over fjorden.

“Å!” hujed drengen, “gør alt hvad I
vil.
Her har jeg meget at lære.

Var mig og kys mig og regn mig
så til.
I er alt det jeg vil være”.

Påskeklodden kimed mildt
Færøsk folkemelodi
Tekst: Carl Ploug, 1848

- [16] Påskeklodden kimed mildt
fra den danske kyst,
meldte over lande dog
om så hård en dyst.
Slutter kreds og står fast,
alle danske mænd!
Gud, han råder, når vi fange sejr
igen.

Listet var i mulm og nat
hid den tyske hær,
knap de danske drenge fik
tid at spænde sværd.
Slutter kreds og står fast,
alle danske mænd!
Gud, han råder, når vi fange sejr
igen.

Åbent bryst var landeværn,
mod var mandeskjold,
tysken måtte bygge
af egne lig sin vold.
Slutter kreds og står fast,
alle danske mænd!
Gud, han råder, når vi fange sejr
igen.

Kuglen peb og sværdet sang
til kartovers brag,
tysken måtte lære
det danske sprog den dag.
Slutter kreds og står fast,
alle danske mænd!
Gud, han råder, når vi fange sejr
igen.

Blegnet er så mangelkind,
færre er de få,
men for Danmarks ære vi
end er nok at slå.
Slutter kreds og står fast,
alle danske mænd!
Gud, han råder, når vi fange sejr
igen.

For en fremmed barskt og fattigt
Melodi: Ernst A. Kiørboe, 1922
Tekst: A. Egeberg Jensen, 1922

[17] For en fremmed barskt og fattigt
er vort land, men rigt på minder
for dets børn og fuldt af skønhed,
her plovjernet guldhorn finder.

Østpå knejser over sletten
som en kæmpe Kloster kirke,
vestpå mindet stedse taler
om Hans Schacks og Rantzaus
virke.

Skønt, når solen går i hav
og farver enge gyldentrøde,
når langs gadens gamle huse
Møgeltønders linde gløde.

Nattens dybe stilhed brydes,
når de vilde svaner skriger;
hvem kan glemme fugletrækket
over Rudbøl sø og dige!

Skønne land! Dit strenge åsyn
kun den fremmede du viser,
dine børn du mildt tilsmiler,
elskede hjemstavn! vi dig priser.

Som en rejselysten flåde
Melodi: Carl Nielsen, 1920
Tekst: Helge Rode, 1920

[18] Som en rejselysten flåde
ankret op ved Jyllands bro
under vejrs og vindes nåde
ligger landet dybt i ro.
Hårdt går hav mod bro og stavn,
møder Danmarks stille navn.
Hør, hvor blidt det klinger!
Hvor vi stod, og hvor vi gik,
kom dit navn, som sød musik,
blødt på hvide vinger.

Havombruset yngler landet.
Tusind øer gik af havn,
lod sig bære bort af vandet
for at bære Danmarks navn.
Muntert frem til livets dyst

gennem mulm og strålelyst.
Hil jer, vore skibe!
Flaget blaffer rødt og hvidt.
Her er Danmark, dit og mit,
med sin kølvandsstriben.

Hør det! Husk det, alle danske!
Klar og frodig er vor ånd.
Sproget slutter som en handske
om en fast og venlig hånd.
Værn med vid, hvad hélt er vort!
sig kun sandhed, jævnt og kort,
gladest ved det milde.
Danskens lov i strid og fred
være ret og billighed,
som Kong Volmer ville.

Vinterklart og sommerbroget,
morgenmuntert, skumringssvøbt,
ligefremt og latterkroget,
smilbestrålet, tårødbøbt.
Det er Danmarks frie sprog,
uden tryk af fremmed åg
frejdigt Freja taler.
Eget brød til egen dug,

Danmarks hvede, Danmarks rug,
Dybbøl Mølle maler.

Om din frihed vil vi værne,
holde skjoldvagt om din fred,
ofre dig en moden kerne
fra din jord i tusind led.
Indånd Nordens frie luft,
stilhed, sød af blomsterduft,
blæst, som søen salter,
medens vi med trofast sind
sætter al vor gerning ind,
Danmark, på dit alter!

Venner, ser på Danmarks kort
Melodi:
N.K. Madsen-Stensgaard, 1906
Tekst: Chr. Richardt, 1889

^[19] Venner, ser på Danmarks kort,
ser, så I det aldrig glemmer,
til hver plet har fået stemmer,
thi det fædreland er vort!
Målt med verden er det lille,
derfor ingen plet at spilde!

Målt med hjertet er det stort,
der er Danmarks saga gjort!

Disse øer, store, små,
dette fastland disse vige,
disse kyster, krumme, lige,
som dit øje hviler på,
disse skove, bakker, heder,
de har været voksesteder
gennem vinter, gennem vår,
for vort folk i tusind år.

Danmark mellem hav og hav
har ej stærke fjeldes væрге;
få og små er vore bjerge,
klint og klit er skør og lav.
Men des længer' kan vi skue
over markens lærketue,
følge desto mere frit
fugle-sving og sole-ridt!

Venner, ser på Danmarks kort,
ser, så aldrig I det glemmer,
til hver plet har fået stemmer,
klingende snart blødt, snart hårdt!
til I ender med at bede:

skærme Gud vor gamle rede,
skænke os et Danmarks kort,
hvor alt dansk igen er vort!

Madeleine (Han gik nå o pløje)
Melodi: Thorvald Aagaard, 1928
Tekst: Martin N. Hansen, 1928

^[20] Han gik no og pløjed og nynnede en
vis
og tænt o en pich, e lidt syd for
Paris
ja, han ho kun set hend, jen jen-
neste gang
men det var som han og e lærke de
sang,
Madeleine, Madeleine, Madeleine.

Det hjer det var novve han slet itt
forstov
da nøls han ho fått sej en kuen han
holdt av
han skamt sej, men da han vild tænk
o Mari

det sang rundt omkring ham o fin
melodi,
Madeleine, Madeleine, Madeleine.

En sønda ho han vætt som fang te
en fest
og da ho han sett hind, hun fulds
mæ en præst
og hun ho nok sorre, var ung og så
pæn
og så ho æ præst soj så still Made-
leine
Madeleine, Madeleine, Madeleine.

Hun gav ham et brøj å så venle et
blik
og så et glas vin ho hun gejn ham
å drik
skønt det var det hiele han mindes
om hind
så ku han iit få hind av tanker å sind
Madeleine, Madeleine, Madeleine.

No gik han å glemt sej hielt sjel bach
æ plov

å midt o æ mark holdt Per Pæsen
å stov
og tænt o det mærkle med kvindfolk
å kri –
ku den der blev fange da ålde bliv fri
Madeleine, Madeleine, Madeleine.

Minderne

Melodi og tekst:
Haakon Elmer, 1947

- [21] Vort hjemland rummer
minder som intet sted i nord.
Ansgar har signet folket,
og Thyra hegnet jord.
Uffe stred ved Ejd'rens flod,
hvor grænsens sten i sekler stod.

End hvisker lstedes bøge
om sejrens sommerdag,
og bølgenyn ved Sankelmark
om dåd og nederlag.
Lyrskov kender kamp og mod,
og Slien suk af Eriks blod.

Og Sønderjyllands have
blev Danmarks sønners grav.
Her brast de gyldne strenge,
da unge livet gav.
Hvor døden blev på våren pant,
blev tåren håbets diamant.

Hver sommer blomstrer roser
på Flensborg kirkegård.
Og lærkesang i sommersol,
hvor faldnes minder står,
er tonevæld om livet selv,
om dag, der gryr af tidens elv.

Du skønne land

Melodi: Henrik Rung, 1837
Tekst: Edvard Lembcke, 1859

- [22] Du skønne land med dal og bakker
fagre,
med grønne enge og med gyldne
agre,
med kløfterne, hvor bækken
sig gennem krattet snor,
og langs med vejen hækken,

hvor fugleskaren bor!
Skønne land! I din rige have
mindets blomst gror på heltegrave,
mindets blomst.

En kampens pris din dejlighed er
vorden,
en bejler kom fra syd og en fra
norden,
den ene kom i glansen
af rigdom og af magt
og bød dig brudekransen
og herlighed og pragt.
Fagre ord talte han med liste,
fagre ord mange hjerter friste,
fagre ord!

Den anden rakte hånden jævnt og
stille
og havde ikke mange ord at spille,
dog var der i hans stemme
den gamle kendte klang,
som ingen kan forglemme,
der hørte den engang:
det var sang fra din barndoms dage,

minderøst om din fryd og klage,
minderøst!

Den fagre kampens pris har dansken
vundet,
og bruden har sin rette brudgom
fundet,
nu vil han jaord drikke
alt med sin liljevand,
og mellem dem slet ikke
er plads til tredjemand.
Før hun skal rives fra hans side,
end en dyst tør vel dansken ride,
end en dyst!

Ja, landet er lidet

Melodi: Oluf Ring, 1937
Tekst: M.P. Ejerslev, 1937

- [23] Ja, landet er lidet, fra hav til fjord
er der næppe en halv dags fart;
for den, som målte det skridt for
skridt,
blev det stort og dyrebart.

For tredve tusinde trætte mænd,
der målte det fod for fod
hin bitterlig kolde vinternat,
blev det stort gennem sorg og blod.

I slægt efter slægt, i vår og i høst,
fra marsk, over sletten til Sli,
har bonden med arbejdsmødige
trinmålt ager og hede og sti.

Var landet end lidet, dets skæbne
blev stor,
gav genlyd fra bælder og sund;
dets tro blev vore prøve, dets nød
blev vort fald,
dets håb bliver sang i vor mund.

Ja, landet blev stort gennem lands-
mænds tro,
blev dyrt gennem tabte slag,
blev Danmarks skæbne og dansk
symbol
gennem nat og den dæmrende dag.

Dengang jeg drog af sted
Melodi: Emil Hornemann, 1848
Tekst: Peter Faber, 1848

[24] Dengang jeg drog af sted,
dengang jeg drog af sted,
min pige ville med,
ja, min pige ville med.
Det kan du ej, min ven!
Jeg går i krigen hen,
og hvis jeg ikke falder, kommer jeg
nok hjem igen.
Ja, var der ingen fare, så blev jeg
her hos dig,
men alle Danmarks piger, de stoler
nu på mig.
Og derfor vil jeg slås som tapper
landsoldat.
Hurra, hurra, hurra!

Min fader og min mor,
min fader og min mor,
de sagde disse ord,
ja, de sagde disse ord:
"Når dem, vi stoler på,
i krigen monne gå,

hvem skal så pløje markerne, og
hvem skal græsset slå?"
Ja, det er netop derfor, vi alle må af
sted,
for ellers kommer tysken og hjælper
os dermed;
Og derfor vil jeg slås som tapper
landsoldat.
Hurra, hurra, hurra!

Når tysken kommer her,
når tysken kommer her,
beklager jeg enhver.
Ja, beklager jeg enhver,
til Peder og til Povl
han siger: "Du bist faul".
og skælder man ham ud på dansk,
så siger han: "Hols maul!"
For folk, som taler alle sprog, er det
nu lige fedt,
men Fanden heller inte for den, som
kun kan ét;
og derfor vil jeg slås som tapper
landsoldat.
Hurra, hurra, hurra!

Om Dannebrog jeg véd,
om Dannebrog jeg ved,
det faldt fra himlen ned;
ja, det faldt fra himlen ned,
det flagrer i vor havn
og fra soldatens favn,
og ingen anden fane har som den sit
eget navn.
Og den har tysken hånet og trådt
den under fod;
nej, dertil er vor fane for gammel og
for god;
og derfor vil jeg slås som tapper
landsoldat.
Hurra, hurra, hurra!

For pigen og vort land,
for pigen og vort land,
vi kæmper alle mand,
ja, vi kæmper alle mand.
Og ve det usle drog,
der elsker ej sit sprog
og ej vil ofre liv og blod for gamle
Dannebrog!
Men kommer jeg ej hjem til min
gamle far og mor,

Kong Frederik vil trøste dem med
disse hersens ord:
Sit løfte har han holdt, den tapre
landsoldat!
Hurra, hurra, hurra!

Musica Ficta:

Christine Nonbo Andersen (solist [7]), Marie Louise Therkildsen Odgaard,
Ann-Christin Wesser Ingels, Carina Tybjerg Madsen, Rebecca Forsberg
Svendson, Daniel Carlsson, Josef Hamber, Palle Skovlund, Lauritz Jakob
Thomsen (solist [14]), Jakob Soelberg, Rasmus Kure Thomsen

DDD

Indspillet i Esajas Kirke, København, den 27.-30. januar 2020

Producer: Viggo Mangor

Teknik: Viggo Mangor

Redigering, mix og mastering: Viggo Mangor

© & © 2020 Dacapo Records, Copenhagen

Programnoter: Jens Cornelius

Korrekturlæser: Svend Ravnkilde

Artwork: Studio Tobias Røder

Cover: Maleri af Alfred V. Jensen (1891-1981). Titel: Christian X til hest ved Genforeningen 1920. Kong Christian X's ridt over den gamle grænse ved Taps og ind i Sønderjylland den 10. juli 1920. Gengivet med tilladelse.

Sangtekster trykt med tilladelse

Dacapo Records og Musica Ficta takker Grænseforeningen for støtte
til produktionen



DACAPO

8.226182

DANMARKS NATIONALE
MUSIKANTOLOGI

Dacapo Records, Denmark's national record label, was founded in 1989 with the purpose of releasing the best of Danish music past and present. The majority of our recordings are world premieres, and we are dedicated to producing music of the highest international standards.

